

De Boekmanstichting publiceerde op 13 april de cultuurmonitor 2026 en noemde zeven bepalende ontwikkelingen in het culturele veld. In dit artikel delen we waar we deze punten herkennen, welke inspiratie we hier uithalen en hoe we in Groningen hiermee al aan de slag zijn.

Uit de monitor blijkt dat de culturele sector veerkrachtig is, maar dat deze veerkracht onder toenemende druk staat. Dit beeld herkennen wij binnen het programma *Vitaal Gronings cultuurveld*, waarin de Kunstraad samen met culturele instellingen en overheden werkt aan een weerbare, wendbare en toekomstbestendige sector. Cultuurorganisaties leveren met relatief beperkte personele capaciteit grote inspanningen. Bestuurders en directeuren vervullen meerdere rollen tegelijk en zoeken voortdurend naar creatieve oplossingen om in te spelen op actuele ontwikkelingen, waaronder stijgende kosten op uiteenlopende terreinen.

Groningen kent een rijk en gevarieerd cultureel aanbod, dat wij gezamenlijk toegankelijk willen houden voor een breed publiek. Dat vraagt om slim en efficiënt werken. Vanuit de Kunstraad faciliteren wij daarom kennisdeling, uitwisseling en initiatieven die samenwerking op bedrijfsmatige en organisatorische thema's versterken. De intensieve interactie met het culturele veld vormt een belangrijke basis voor onze adviserende rol op het gebied van cultuurbeleid. In samenspraak met de sector en overheden blijven wij zoeken naar een zo optimaal mogelijke subsidiesystematiek, waarover wij tevens het gesprek voeren met de Raad voor Cultuur.

Tegelijkertijd constateren wij dat veerkracht niet onbeperkt is. De huidige omstandigheden vragen om voortdurende afstemming en een open dialoog. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen we voorwaarden creëren waaronder de Groningse cultuursector niet alleen standhoudt, maar ook de ruimte krijgt om verder te bloeien.

De zeven ontwikkelingen

1. Toenemende druk op artistieke vrijheid met signalen van zelfcensuur:

De Kunstraad is zeer geïnteresseerd in de ervaringen van Groningse makers en organisaties. Op dit moment zijn de signalen hierover nog beperkt, wat niet wil zeggen dat deze ervaringen er niet zijn. Op 13 mei 2026 organiseren we daarom een bijeenkomst over cultuur in crisistijd, waar artistieke vrijheid een van de onderwerpen is. We maken de balans op met culturele organisaties en makers: wat maken zij mee en hoe gaan zij hiermee om? En vooral: welk cultuurklimaat is nodig om in tijden van crisis je rol te blijven pakken?

2. Generatieve AI biedt kansen, maar leidt ook tot minder opdrachten en inkomen:

Digitale transformatie is een van onze onderwerpen binnen het programma Vitaal Gronings cultuurveld. AI betekent voor de sector kansen en bedreigingen, juist omdat in de cultuursector zoveel intellectueel eigendom zit: kunst maken kan niet zonder volledige persoonlijke betrokkenheid en daarmee is een kunstenaar per definitie kwetsbaar. Hier hebben we oog voor en we zijn blij met de inzet van brancheverenigingen die zich op dit vlak sterk kunnen maken in landelijk perspectief.

3. Meer inzet van cultuur bij maatschappelijke vraagstukken, met vragen over **artistieke autonomie**:

De provincie Groningen heeft in haar cultuurbeleid expliciet uitgesproken dat cultuur noodzakelijk is om maatschappelijke opgaven aan te pakken. De Kunstraad is hier voorstander van en ziet kansen voor versterking van het cultuur, sociaal, fysieke en economische domein, en voor het verdienvermogen van de cultuursector. Op 11 juni organiseren we de bijeenkomst Maakkracht, samen met bijdragen van Tabo Goudswaard en Buro Mix, over de kracht van kunst en ontwerp in andere sectoren. Na de keynote verkennen we met drie Groningse domein-overstijgende voorbeelden wat cultuur bijdraagt aan maatschappelijke en bedrijfskundige vragen. De Kunstraad maakt zich de komende jaren op meerdere manieren hard voor meer financiering voor de kunsten vanuit andere domeinen.

4. Fair pay verplicht binnen de BIS, maar de weg van ambitie naar praktijk blijft lang:

De Kunstraad ziet dat in veel gevallen de fair pay koers is ingezet, maar dat er worden ook nog obstakels ervaren in de uitvoering. Voor sommige organisaties voelt eerlijke beloning volgens de normen als onuitvoerbaar. De gemeente en provincie Groningen hebben in 2024 het Fair Practice lab voor instellingen gefaciliteerd met Kunsten '92 en Platform ACCT. Binnen het programma Vitaal Gronings cultuurveld werkt de Kunstraad met deze partijen voort op dit programma. In november 2026 organiseren we het jaarcongres van Platform ACCT over de fair practice in Groningen.

5. Cultuurparticipatie herstelt (91%), maar ongelijkheid blijft bestaan:

Uit de analyse van Boekman blijkt dat er grote verschillen zijn in cultuurparticipatie op basis van genoten opleiding en inkomensgroepen. Als Kunstraad staan we samen met de overheden voor toegankelijkheid. We zijn hoopvol over de aangescherpte regeling Amateurkunst en Cultuurbeoefening in Groningen waar we als Kunstraad sinds 2026 op adviseren. De regeling stimuleert cultuurparticipatie juist bij groepen die normaal nog niet of nauwelijks in aanraking komen met cultuur. Als Kunstraad maken we ons er sterk voor dat onze regelingen meebewegen met de actualiteit en open staan voor alle disciplines.

6. Overheidsfinanciering structureel gedaald, gemeenten staan onder druk:

De Kunstraad werkt in opdracht van de provincie en gemeente Groningen. De komende tijd gaat de Kunstraad zich meer verdiepen in het cultuurbeleid van de andere gemeentes in Groningen. We willen meer grip krijgen op de investering en verdeling van middelen in de provincie en het perspectief van gemeentes op het lokale cultuurbestel. Zo krijgen we een beter beeld van de situatie in de provincie en de aansluiting van de verschillende beleidsprogramma's op elkaar en op het veld.

7. Hervorming van het cultuurbestel met voorstellen voor vereenvoudiging van procedures en meer langjarige zekerheid.

Op 20 november sprak de Raad voor Cultuur in Groningen over het advies over hervorming cultuurbestel tijdens onze startbijeenkomst van het programma Vitaal Gronings cultuurveld. In januari '26 organiseerden we een debat tijdens ESNS over de uitdagingen en kansen ervan. De Kunstraad draagt bij aan de voorbereiding van het nieuwe strategisch beleidskader 2029-2033 waarin we de huidige subsidiesystematiek meenemen. We zien dat er mooie stappen zijn gezet in Groningen door meer gelaagdheid in subsidies aan te brengen, bijvoorbeeld met de Tweejarige regeling voor cultuurorganisaties, de Impulsregeling voor makers en achtjarige financiering voor cultuurpijlers en steunfuncties. Daarnaast is de Kunstraad voorstander van het instellen van een commissie die specifiek meekijkt naar bedrijfsmatige gezondheid van culturele organisaties, zoals het advies van de Raad voor Cultuur. Dit idee werken we de komende tijd verder uit.